
Spis treści

Wprowadzenie	11
1. Wybrane aspekty rozwoju dziecka w okresie niemowlęcym i poniemowlęcym . . .	33
1.1. Rozwój dziecka do lat trzech – potrzeby rozwojowe małego dziecka w kontekście wczesnodziecięcej edukacji	35
1.2. W „dialogu” z dzieckiem	43
1.3. Dziecięce odkrywanie świata – droga poprzez aktywność i zabawę	55
1.4. Dziecko w świecie sztuki – zarys problemu	64
1.5. Odkrywanie własnego „ja”	70
1.6. Emocjonalność dziecka	78
1.7. Podsumowanie	82
2. Wczesnodziecięca edukacja w wybranych krajach Unii Europejskiej	84
2.1. Wczesnodziecięca edukacja w krajach Unii Europejskiej – wprowadzenie . . .	85
2.2. Standardy i organizacja wczesnodziecięcej edukacji w krajach europejskich . .	93
2.3. Wczesnodziecięca edukacja – przykłady dobrych praktyk w wybranych krajach europejskich	106
2.4. Podsumowanie	123
3. Wczesnodziecięca edukacja w polskiej tradycji pedagogicznej	125
3.1. Dwudziestowieczne i współczesne polskie piśmiennictwo dotyczące dziecka w okresie niemowlęcym i poniemowlęcym (w kontekście funkcjonowania w żłobku)	126
3.2. Funkcjonowanie i organizacja żłobków w Polsce do roku 1939	136
3.3. Funkcjonowanie i organizacja żłobków w Polsce w latach 1945-1989	152
3.4. Funkcjonowanie żłobków po roku 1989 do czasów współczesnych	155
3.5. Podsumowanie	166
4. Żłobek jako miejsce wczesnodziecięcej edukacji	167
4.1. Edukacja, wychowanie, opieka – definicje pojęć w kontekście pracy z dzieckiem do lat trzech	168

4.2. Wczesnodziecięca edukacja w żłobku – uwagi wstępne	173
4.3. Wczesnodziecięca edukacja w żłobku – przesłanki metodyczne	182
4.4. Edukacyjne pułapki w procesie stymulowania rozwoju dziecka do lat trzech	200
4.5. Sylwetka opiekuna małego dziecka	206
4.6. Dziecko w żłobku – wyzwania dla środowiska rodzinnego – mity, stereotypy, dylematy	213
4.7. Wokół standardów pracy żłobka – debata o projekcie nowelizacji ustawy o opiece nad dzieckiem do lat trzech	225
4.8. Podsumowanie	230
5. Postrzeganie wczesnodziecięcej edukacji wyrażone przez opiekunów dziecka do lat trzech i ekspertów	232
5.1. Wprowadzenie	232
5.2. Postrzeganie wczesnodziecięcej edukacji w żłobku wyrażone przez opieku- nów dziecka do lat trzech	237
5.3. Postrzeganie wczesnodziecięcej edukacji w żłobku wyrażone przez ekspertów	245
5.3.1. Początki edukacji człowieka	245
5.3.2. Żłobek jako miejsce wczesnodziecięcej edukacji	248
5.3.3. Stymulowanie rozwoju dziecka w żłobku	251
5.3.4. Cele wczesnodziecięcej edukacji i organizacja pracy edukacyjnej w żłobku	255
5.3.5. Rama programowa w pracy z dzieckiem do trzeciego roku życia	259
5.3.6. Metody wczesnodziecięcej edukacji	261
5.3.7. Współpraca ze środowiskiem rodzinnym	264
5.3.8. Rekomendowany model wczesnodziecięcej edukacji i sylwetka nauczy- ciela dziecka do lat trzech	266
5.3.9. Postrzeganie społeczne żłobków jako placówek wczesnodziecięcej edukacji	272
5.4. Podsumowanie	277
6. Sposoby postrzegania wczesnodziecięcej edukacji w ofertach żłobków na terenie Wielkopolski	279
6.1. Wczesnodziecięca edukacja w ofertach konkursowych żłobków niepublicz- nych w Poznaniu	280
6.2. Wczesnodziecięca edukacja w żłobkach na terenie Wielkopolski (w świetle analizy przestrzeni elektronicznej żłobków w wybranych powiatach woje- wództwa wielkopolskiego)	291
6.2.1. Wczesnodziecięca edukacja w żłobkach na terenie powiatu kaliskiego i Kalisza	292
6.2.2. Wczesnodziecięca edukacja w żłobkach na terenie powiatu leszczyńskiego	300
6.2.3. Wczesnodziecięca edukacja w żłobkach na terenie powiatu obornic- kiego	304
6.2.4. Wczesnodziecięca edukacja w żłobkach na terenie powiatu kolskiego	307
6.2.5. Wczesnodziecięca edukacja w żłobkach na terenie powiatu kępińskiego	308

6.2.6. Wczesnodziecięca edukacja w żłobkach na terenie powiatu gostyńskiego	323
6.2.7. Wczesnodziecięca edukacja w żłobkach na terenie powiatu nowotomyskiego	328
6.2.8. Wczesnodziecięca edukacja w żłobkach na terenie powiatu wrzesińskiego	331
6.2.9. Wczesnodziecięca edukacja w żłobkach na terenie powiatów: grodzkiego, wągrowieckiego i chodzieskiego	342
6.2.10. Wczesnodziecięca edukacja w żłobkach na terenie powiatu średzkiego	344
6.3. Podsumowanie	349
7. Wczesnodziecięca edukacja w żłobku – implikacje praktyczne	357
7.1. Determinanty konstruowania procesu wczesnodziecięcej edukacji w żłobku	360
7.2. Cele wczesnodziecięcej edukacji, determinanty osiągnięcia celów	361
7.3. Filozofia działania – program i projekt pedagogiczny	363
7.4. Metody wspierania rozwoju małego dziecka	366
7.5. Przestrzeń	367
7.6. Sylwetka opiekuna małego dziecka	369
7.7. Podsumowanie	371
Konkluzja	373
Załączniki	381
Bibliografia	397
Summary	423